

vann fra fjell til fjord

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Høringsdokument 2:
Hovedutfordringer
i Vannregion Troms

Hovedutfordringer for
Vannregion Troms
2022 – 2027

0. Forord

Dette høringsdokumentet beskriver hvilke utfordringer vi står overfor i vannregionen vår, og hvordan vi best kan ta vare på vannet vårt. Vi håper at myndigheter og organisasjoner, næringsinteresser og andre interesserte innbyggere vil bidra med sin kunnskap om hovedutfordringer for vannet de bruker og ferdes ved til daglig, og at de vil dele sine meninger om hva vi bør gjøre fremover. Innspillene vi får i denne høringen er viktige fordi de vil hjelpe oss med å lage gode planer for å ta bedre vare på vannmiljøet i vannregion Troms.

Mennesker, næringslivet og alt liv er avhengig av rent vann og godt vannmiljø. Vi drikker det, bruker det til produksjon av strøm, fisker i det, brukes til fiskeoppdrett og til rekreasjon. Det finnes mange utfordringer som kan truer vannet. Forurensing og tørke har tradisjonelt vært de største utfordringene. Dagens klimaendringer gir imidlertid nye utfordringer og trusler blant annet i form av uvær, flom, tørke og jordras. Vannet i vannregion Troms har stort sett en god tilstand. Imidlertid finnes det mange vannforekomster hvis kunnskapsgrunlaget er usikkert.

Målsetningen med dette dokumentet er å gi en samlet oversikt over kunnskapsgrunlaget for vannforvaltningen i vannregion Troms. Dokumentet viser hovedutfordringene som vi møter i forhold til vannkvalitet, påvirkninger på vannet og måter vi kan håndtere endringer i vannmiljøet i vannregion Troms.

Forslag til Hovedutfordringer i vannregion Troms sendes, sammen med planprogrammet, ut på høring 1. april 2019. Hvis du ønsker å påvirke arbeidet med disse dokumentene send inn synspunkter og kommentarer. Alle innspill er viktige!

Tromsø, dd.mm.åååå

Sigrid Ina Simonsen
Fylkesråd for kultur og næring

[Her finner du skjema for høringsinnspill \(lenke kommer\)](#)

Frist for høringsinnspill: 30. juni 2019

Kontaktinformasjon: Matthias Zielke (matthias.zielke@tromsfylke.no)

Innhold

1. Innledning	4
2. Om høringsdokumentet	5
3. Miljøtilstanden i vannregionen – hvordan står det til med vannet vårt?	6
3.1 Vannet i vannregionen vår	7
3.2 Økologisk tilstand i overflatevann i vannregionen	8
3.3 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i regionen	10
3.4 Kjemisk tilstand i vannregionen	14
3.5 Grunnvannet i vannregionen	14
3.6 Drikkevann og badevann i vannregionen	14
3.7 Endringer i miljøtilstand siden forrige periode	14
4. Påvirkninger i vannregionen.....	16
4.1 Hva påvirker vannforekomstene i vannregionen vår?	16
4.2 Endring av påvirkninger	20
4.3 Klimaendringer	21
4.4 Samfunnsutvikling, planlagt aktivitet og virksomhet	22
4.5 Overordnede utfordringer.....	23
5. Miljømål og unntak i vannregionen	24
5.1 Miljømål i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021.....	24
5.2 Endringer i miljømål og unntak	25
5.3 Viktige brukerinteresser	25
6. Tiltak for å nå miljømålene i vannregionen.....	25
6.1 Tiltak i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021	26
6.2 Status for gjennomføring av tiltak.....	27
6.3 Klimaendringer, klimatilpasning og tiltak.....	28
7. Det videre arbeidet med regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram.....	29

1. Innledning

Fram mot 2021 skal de regionale vannforvaltningsplanene og tilhørende tiltaksprogrammene i hele Norge oppdateres og justeres. Gjeldende regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har fått virke siden 2016. Vi skal nå gjennomgå hvordan det står til med vannet, og justere planene for hvordan vi best tar vare på vannet vårt fremover. Oppdaterte planer og tiltaksprogram skal være gjeldende fra 2022 til 2027. Les mer om vannforvaltningen i Norge [her](#).

I prosessen fram mot oppdaterte vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram vil det være to høringer, med to dokumenter i hver høring.

På høring fra 1. april til 30 juni 2019:

- Planprogram ([lenke](#) til dokumentet)
- Hovedutfordringer i vannregionen (dette dokumentet)

På høring fra 1. juli til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert regional vannforvaltningsplan.
- Forslag til oppdatert regionalt tiltaksprogram.

Dette dokumentet om hovedutfordringer i vannregionen inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger og status for gjennomføring av tiltak, og er derfor et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. Et viktig grunnlag er underlagsdokumentene om hovedutfordringer i de enkelte vannområdene. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og prioriteringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Samtidig med høring av hovedutfordringer, høres også planprogrammet. I planprogrammet finner du mer om hvordan prosessen fram mot oppdaterte planer er tenkt å foregå, hvem som er involvert, når, og opplegget for medvirkning.

Med høringen av planprogram og hovedutfordringer er vi nå inne i planarbeidet for andre runde av regionale vannforvaltningsplaner. Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Planen og tiltaksprogrammet som nå skal revideres og oppdateres, skal gjelde fra starten av 2022 til slutten av 2027.

Gjeldende plandokumenter for planperiodene 2010 – 2015 og 2016 – 2021 finner du [her](#).

2. Om høringsdokumentet

Dette dokumentet tar utgangspunkt i det som var de viktigste utfordringene i forrige planleggingsrunde, og ser på hvilke utfordringer som gjelder nå. Dette er utfordringer som skal settes på dagsorden og arbeides videre med fram mot oppdatert forvaltningsplan og tiltaksprogram. Er det de samme utfordringene som gjelder? Har vi fått ny kunnskap? Har dere innspill til prioriteringer i kommende planperiode?

Arbeidet med dette dokumentet om hovedutfordringer i vannregionen er et av trinnene som gir mulighet for medvirkning i planprosessen fram mot oppdaterte plandokumenter. Dokumentet inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand og påvirkninger, og er et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. Dokumentet skal brukes til å skape bred medvirkning, deltakelse og forankring av arbeidet med utfordringer i god tid før ny utgave av forvaltningsplan og tiltaksprogram sendes på høring 1. juli 2020. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid og prioriteringene som må gjøres i arbeidet med å oppdatere forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Dokumentet gir en oversikt over hva som er de viktigste menneskeskaptede påvirkningene i regionen. Miljøtilstand, oversikt over miljømålsoppnåelse og status for gjennomføring av tiltak er viktige momenter. Til sammen vil dette gi grunnlag for bedre prioriteringer i kommende planperiode.

Informasjons på lokalt vannområdenivå

Hoveddelen av dette dokumentet er på vannregionnivå. Det er utarbeidet høringsdokumenter for vannområdene også. Disse finner du på under de regionale sidene på [Vannportalen](#).

Spørsmål i høringen

Dokumentet inneholder spørsmål vi særlig ønsker svar på i høringen av dokumentet. Alle spørsmålene er samlet i boksen under. Du må gjerne sende inn andre kommentarer i tillegg til høringsspørsmålene. Det legges til rette for innspill underveis i arbeidet fram mot nye plandokumenter og i kommende høring av plandokumentene fra 1. juli 2020.

Spørsmål vi særlig ønsker svar på i høringen:

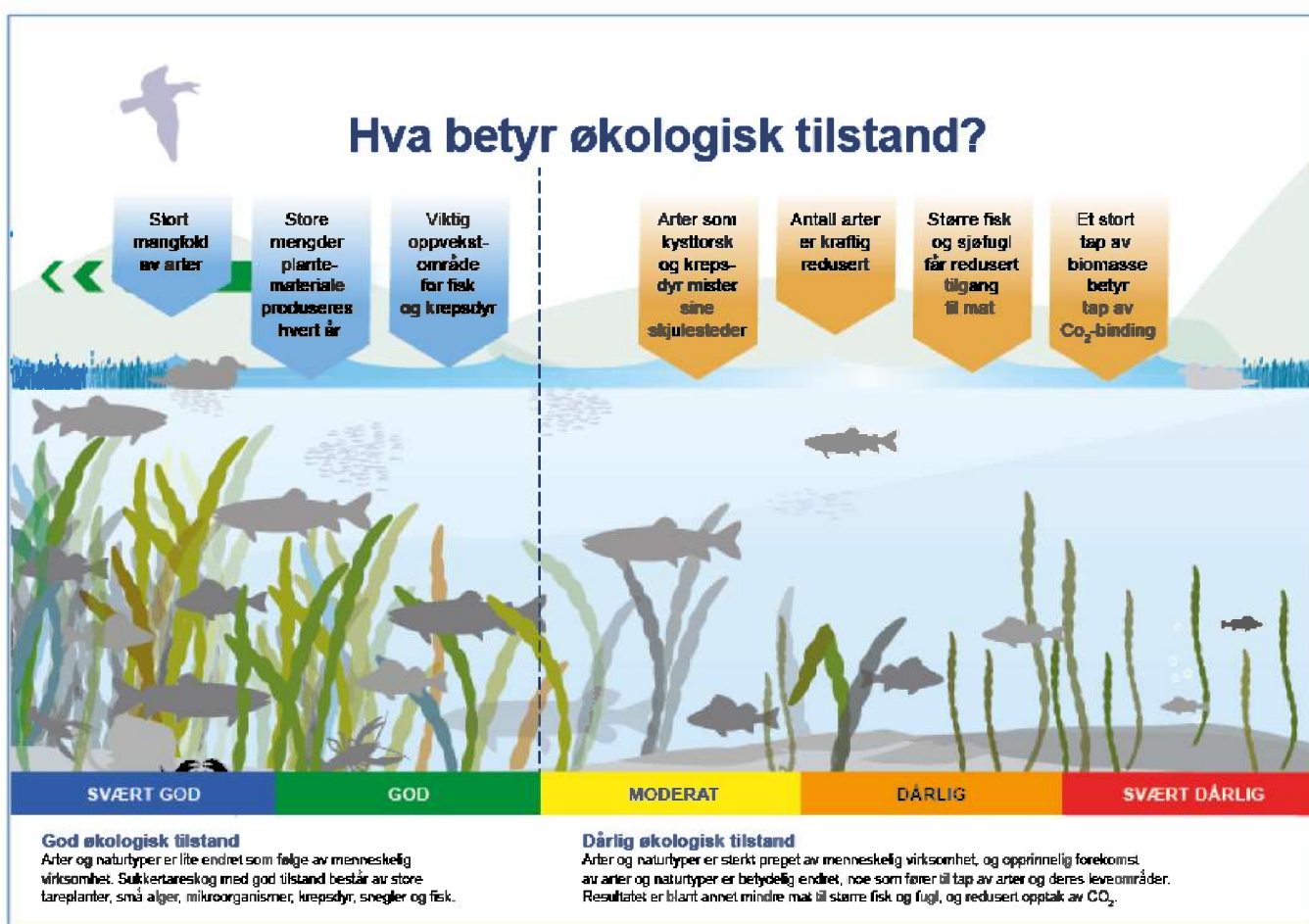
- Er miljøtilstand og påvirkninger riktig beskrevet? Finnes det data hos sektormyndigheter eller lokal/erfaringsbasert kunnskap som kan bidra til en enda bedre beskrivelse?
- Er alle interesser av betydning ivaretatt? Er det interesser av betydning som ikke omtales?
- Har du eller din organisasjon/bedrift/myndighet innspill til prioriteringer eller andre momenter til det videre planarbeidet?

3. Miljøtilstanden i vannregionen – hvordan står det til med vannet vårt?

Hvordan står det egentlig til med vannet vårt? Det er dette vi ønsker å svare på i dette kapittelet. Her oppsummerer vi miljøtilstand for hele vannregionen.

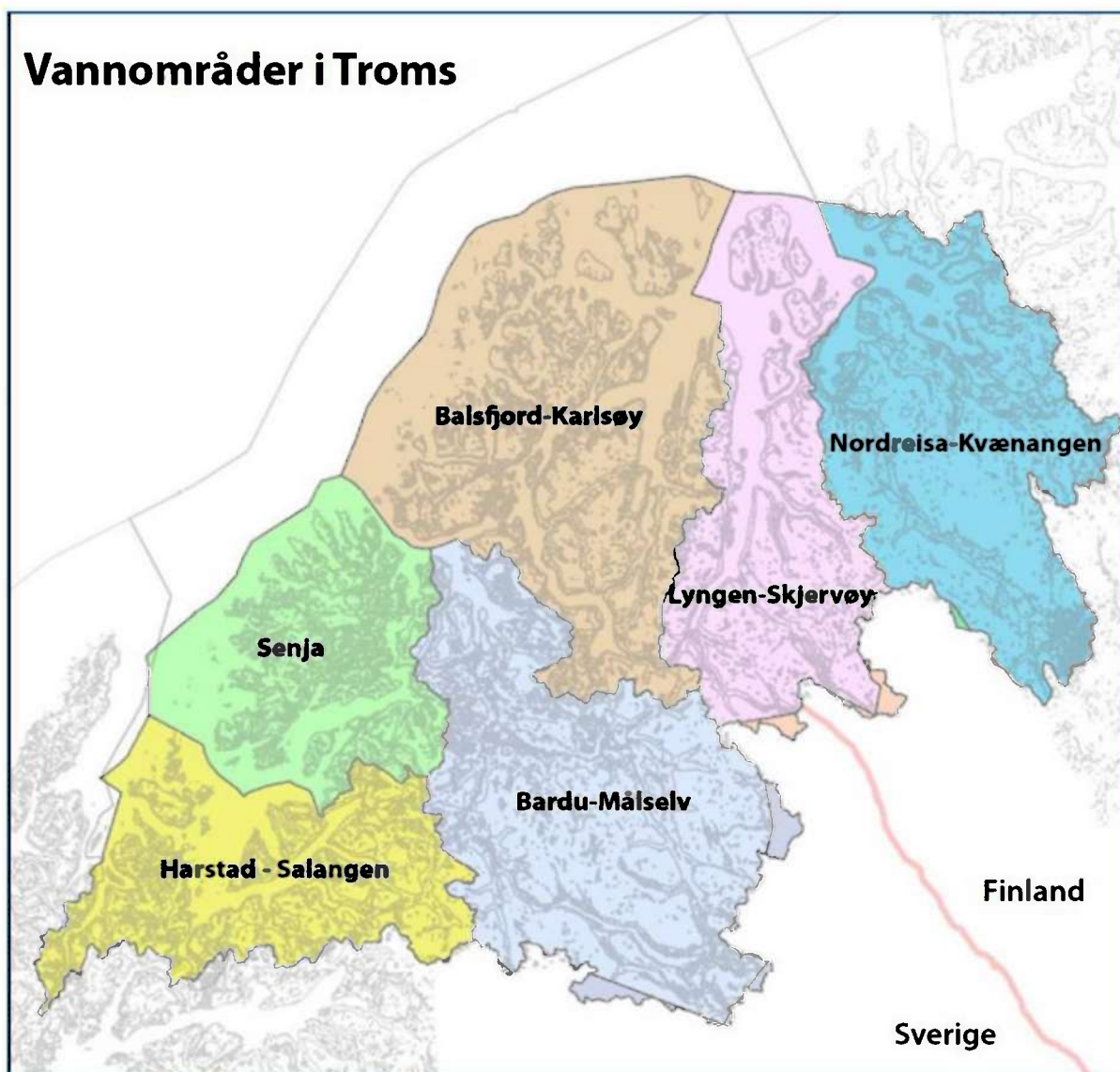
Når vi skal fortelle hvordan det står til med vannet vårt, bruker vi ordet miljøtilstand. Det er en samlebetegnelse på tilstanden for livet i vannet (økologi), og hvor mye miljøgifter (kjemi) vannet inneholder. Les mer om hvordan vi vurderer miljøtilstand i innsjøer, elver og kystvann [her](#).

En forenklet illustrasjon for hvordan vi vurderer økologisk tilstand er vist under.

3.1 Vannet i vannregionen Troms

Landskapet i vannregion Troms preges av vann med mer enn 300 innsjøforekomster og nesten 1000 elver og bekkefelt (tabell 1). Vannregion Troms tilsvarer stort sett dagens Troms fylke og har et areal på omtrent 36.600 km². Dette omfatter både landarealet og en kystsone med kystvann ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Små arealer av Vannregion Troms ligger i nabofylkene og nabolandene Sverige og Finland, mens omvendt små deler av Troms fylke tilhører vannregioner i nabofylkene og nabolandene. Dette fordi inndelingen er vannområdene er nedbørsfeltorientert, og tar dermed ikke utgangspunkt i kommune-, fylkes- eller landegrenser. Det medfører også at enkelte kommuner har arealer i flere vannområder (tabell 2). Vannregionen er delt inn i seks vannområder: Harstad-Salangen, Senja, Bardu-Målselv, Balsfjord-Karlsøy, Lyngen-Skjervøy og Nordreisa-Kvænangen. Formålet med vannområdene er å etablere hensiktsmessige enheter for arbeidet på et lokalt nivå, der kommuner, sektormyndigheter og andre interessenter samarbeider for å gjennomføre sine oppgaver i henhold til vannforskriften.

Kart over vannregion Troms med sine seks vannområder

Type vannforekomst:	Antall vannforekomster	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	986	94	31208km
Grunnvann	67	0	292km ²
Innsjøer	307	36	518km ²
Kystvann	197	5	10989km ²
Antall totalt	1557	135	

Tabell 1: Antall vannforekomster i vannregion Troms. Vassdragene og kystområdene er delt inn i vannforekomster. Antall vannforekomster er ikke statisk, og kan endres underveis etter hvert som kunnskapen om vannmiljøet endres/forbedres. Kilde: Vann-nett, 11.01.2019.

3.2 Økologisk tilstand i overflatevann i vannregionen

Vannforskriften stiller omfattende krav til kunnskapsgrunnlaget når miljøtilstanden i vannforekomstene skal vurderes. Det er mange kvalitetselementer som inngår i vurderingen, og hvert enkelt kvalitetselement kan måles ved bruk av flere ulike parametere. Det stilles også krav til prøvetakingsmetode, analysemetode, samt frekvens og varighet for prøvetakingen for å kunne tilfredsstille kvalitetskravene for klassifisering fullt ut.

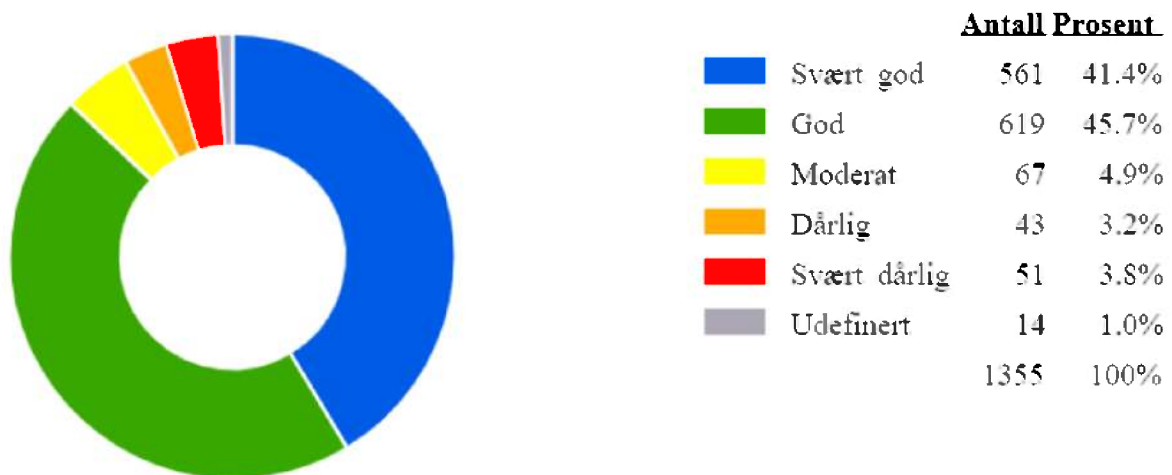
Imidlertid finnes det vannforekomster hvor det ikke foreligger denne type data. Her skal miljøtilstanden vurderes på basert på kunnskap om påvirkningene og vannforekomstens sårbarhet for disse påvirkningene.

Selv om det mangler klassifiseringsdata for mange vannforekomster i vannregionen er det grunnlag for å anta at mye av overflatevannet har svært god eller god økologisk tilstand. Troms fylke er, bortsett fra byene Tromsø, Harstad og Finnsnes og deres omegn tynt befolket. Det meste av tradisjonell industriell aktivitet i vannregionen foregår i tettsteder langs kysten. Derimot er anlegg til oppdrettsfisk jevnt fordelt i vannregionen. Vannregionen har også områder med vindkraftanlegg. Likevel har vannregionen også store områder som kan anses å være lite eller ikke påvirket av menneskelig aktivitet.

En helhetlig oversikt over økologisk tilstand for alle naturlige vannforekomster i vannregionen er vist i figur 1. Fordelingen av økologisk tilstand per vannkategori (elv, innsjø og kyst) etter antall, areal og lengde i vannregionen er vist figur 2 og 3.

Økologisk tilstand

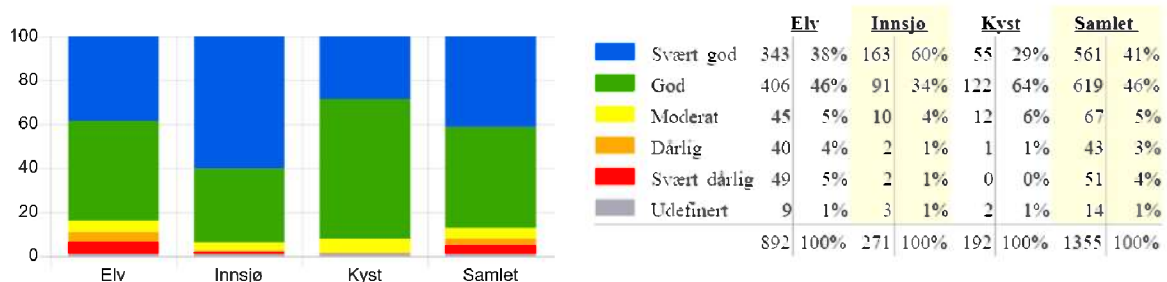
Naturlige vannforekomster

Figur 1: Oversikt over økologisk tilstand i overflatevann i vannregion Troms. Kilde Vann-nett per 11.01.2019

Fordeling i antall og prosent tilstand pr vannkategori

Naturlige vannforekomster

Figur 2: Fordeling i prosent tilstand per vannkategori i vannregion Troms. Kilde Vann-nett per 11.01.2019.

Fordeling areal og lengde tilstand per vannkategori

Naturlige vannforekomster

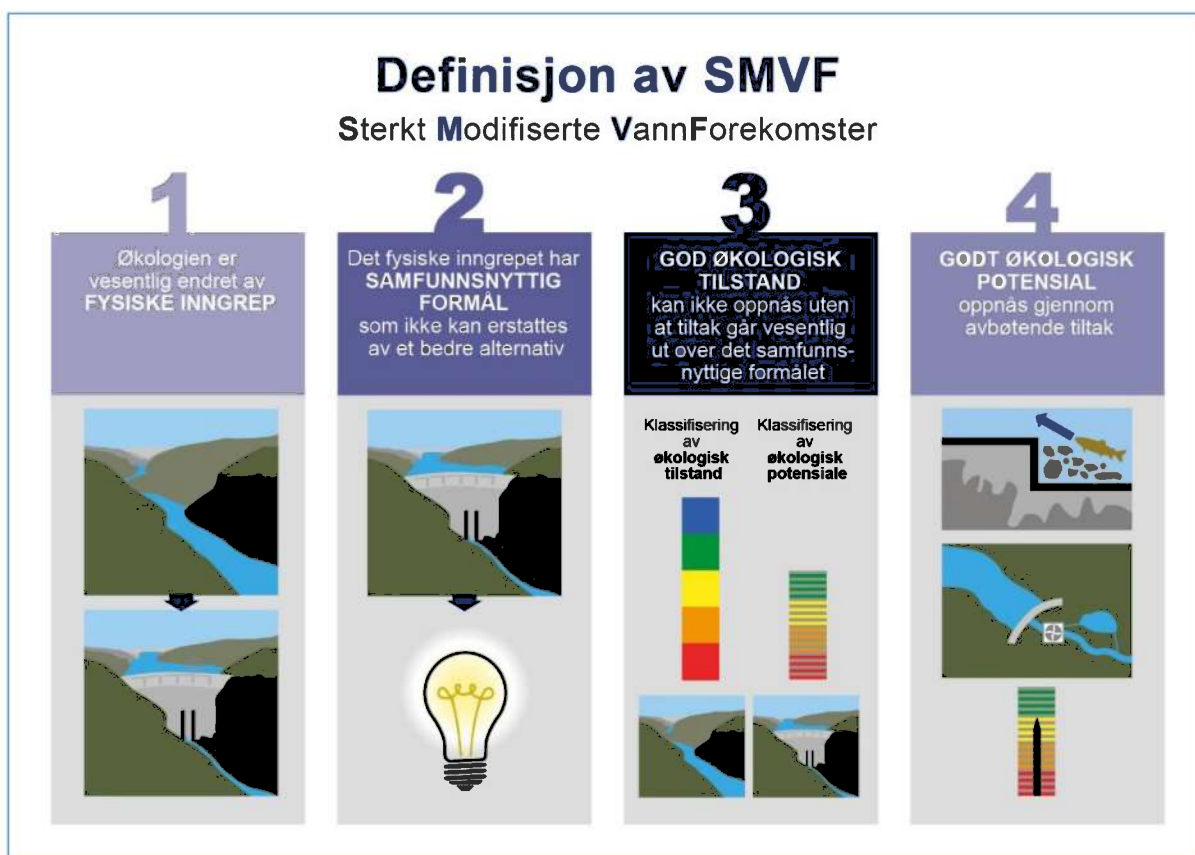
Figur 3: Fordeling i areal og lengde tilstand per vannkategori i vannregion Troms. Kilde Vann-nett per 11.01.2019.

3.3 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i regionen

Vi kaller noen vannforekomster sterkt modifiserte fordi de har fått forandret form og vannføring på grunn av inngrep. Det kan være på grunn av vannkraft, eller de kan være kanalisert eller lagt i kulvert og rør ved veier og toglinjer, i byer og tettsteder, eller i landbruksområder. For disse vannforekomstene vurderes tilstanden etter hvor god den kan bli, uten at det går vesentlig ut over samfunnsnyttene av inngrepene.

En helhetlig oversikt over økologisk potensial for alle sterkt modifiserte vannforekomster i vannregion Troms er vist i figur 4.

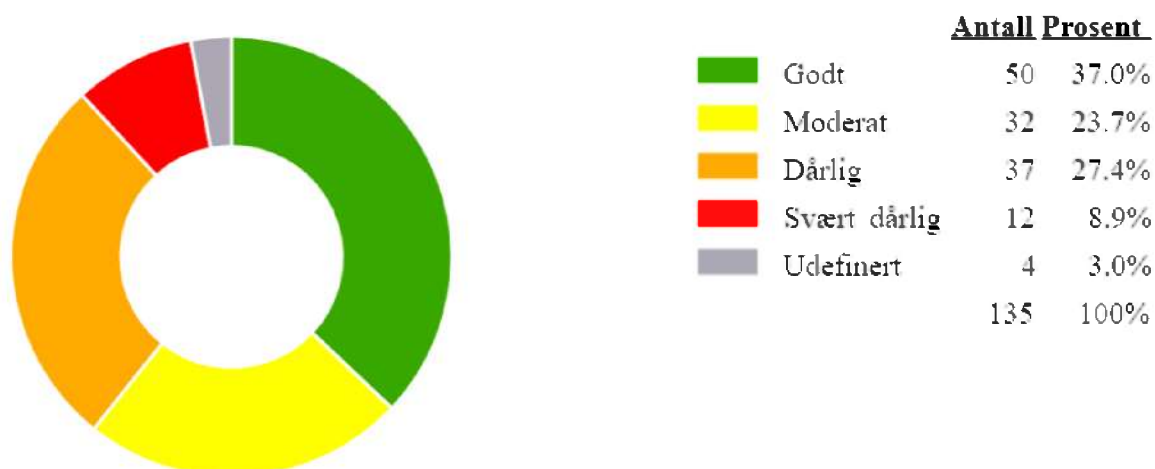
Fordelingen av økologisk potensial per vannkategori (elv, innsjø og kyst) etter antall, areal og lengde i vannregionen er vist i henholdsvis figur 5 og 6.

Illustrasjon viser hvordan vi definerer sterkt modifiserte vannforekomster og vurderer økologisk potensial.

Økologisk potensiale

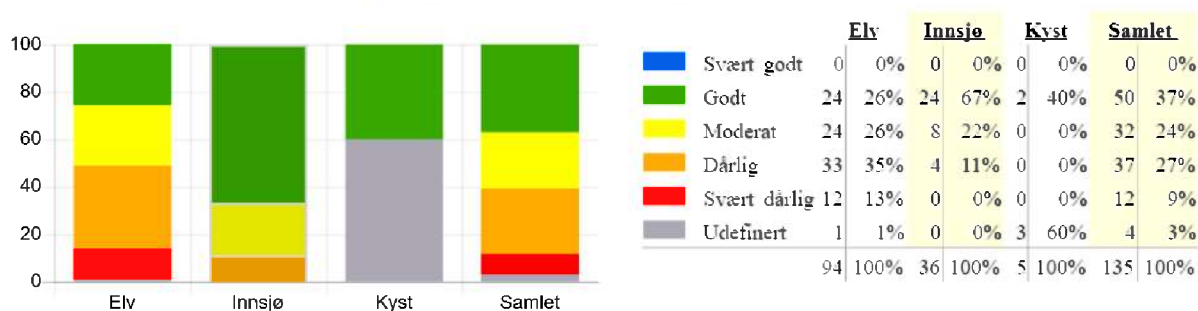
Sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 1: Oversikt over økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster i vannregion Troms. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

Fordeling i antall og prosent pr vannkategori

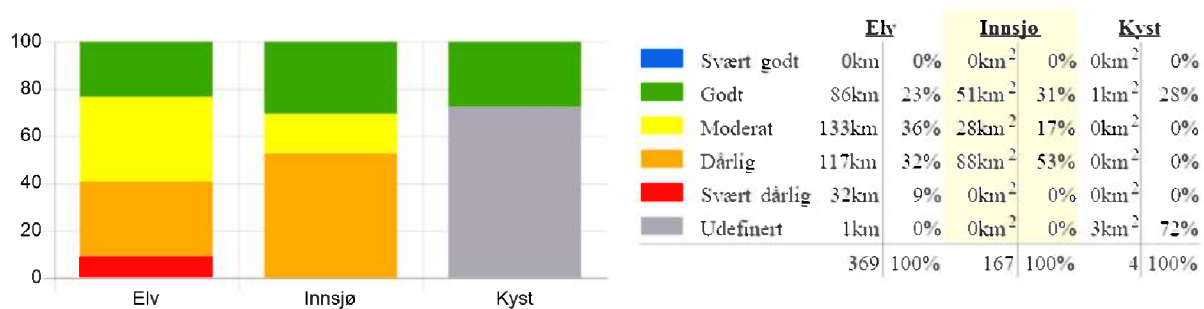
Sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 2: Fordeling i antall og prosent per vannkategori for sterkt modifiserte vannforekomster i vannregion Troms. Det må tas høyde for Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

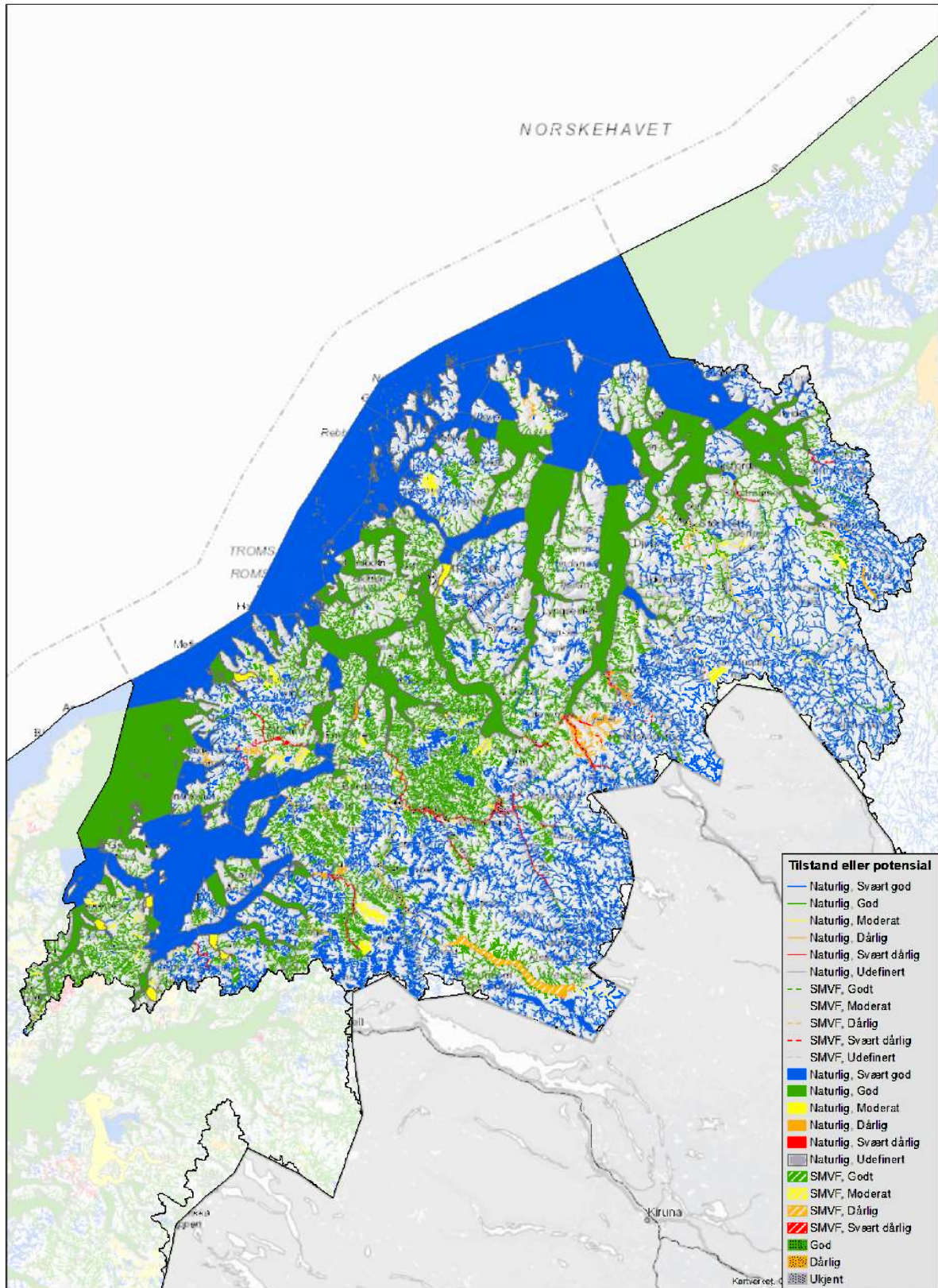
Fordeling areal og lengde potensial per vannkategori

Sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 3: Fordeling areal og lengde for sterkt modifiserte i vannregion Troms. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

Troms

Kartet viser oversikt over økologisk tilstand og potensial for naturlige og sterkt modifiserte vannforekomster i vannregion Troms. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

3.4 Kjemisk tilstand i vannregionen

Kjemisk tilstand beskriver nivåene av utvalgte miljøgifter (prioriterte stoffer) som kan utgjøre en risiko for vannmiljøet og menneskers helse. Klassifiseringen av kjemisk tilstand er basert på overvåkingsresultater, og derfor vil andelen vannforekomster hvor det er satt en kjemisk tilstand være mindre enn for økologisk tilstand (der det i tillegg brukes påvirkningsanalyser eller representativ overvåking). Vi må i første rekke derfor rette overvåkingen av miljøgifter mot kjente påvirkninger for å beskrive effekten av disse. Valg av stoffer som bør inngå i overvåkingen bør også styres av påvirkningene til vannforekomstene. Her er det viktig å innhente kunnskap fra ulike sektorer og ulike kilder.

3.5 Grunnvannet i vannregionen

I forrige planperiode hadde vi meget liten kunnskap om grunnvannets kjemiske tilstand og mange grunnvannsforekomster var satt i risiko. Siden 2015 har vi overvåket 14 grunnvannsforekomster nasjonalt med antatt stor påvirkning fra henholdsvis intensivt jordbruk og/eller diverse andre påvirkere som industri, veier, forurenset grunn med mer. De foreløpige resultatene tyder på at noen grunnvannsforekomster i de aller mest intensive jordbruksområdene kan ha for høye verdier for nitrat og plantevernmidler. I grunnvannsforekomster med mer blandet påvirkning er det foreløpig ikke målt for høye verdier av stoffer som inngår i den kjemiske klassifiseringen. Overvåkingsdataene er per 1.10.2018 ikke lagt inn i Vann-nett. Det må vurderes hvordan resultatene kan brukes i andre grunnvannsforekomster med tilsvarende eller mindre påvirkning, men som ikke har overvåkingsdata. Reklassifisering av grunnvannsforekomstene vil være fullført innen forvaltningsplanene skal på høring i 2020.

3.6 Drikkevann og badevann i vannregionen

I planene som ble godkjent i 2016 rakk vi ikke å synliggjøre beskytta områder godt nok. I følge vannforskriftens § 16 skal det etableres en oversikt over beskytta områder som viser alle vannforekomster som har status som beskyttet etter sektorlovverk, herunder områder utpekt for drikkevann eller rekreasjonsformål. Videre sier § 17 at drikkevannskilder skal beskyttes slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres. I arbeidet med oppdatering av planene skal drikkevann og badevann prioriteres som viktige tema i vannforvaltningen.

Les mer om drikkevann og badevann [her](#).

3.7 Endringer i miljøtilstand siden forrige periode

Generelt

I løpet av 2018 er Vann-Nett oppdatert med nye data. Dette har gitt endret miljøtilstand i Vann-Nett for en del vannforekomster. Endret miljøtilstand i Vann-Nett er i noen tilfeller reell, men har ofte sin årsak i bedret datagrunnlag eller endringer i grenseverdier for klassifisering av tilstand.

Endring i miljøtilstand i Vann-Nett kan ha sine årsaker i:

- Oppdatert kunnskapsgrunnlag
- Endring i grenseverdier i Vann-Nett
- Sporbar effekt av miljøforbedrende tiltak
- Ny virksomhet som har bidratt til forverring av tilstand
- Endret effekt av eksisterende påvirkninger

Oppdatert kunnskapsgrunnlag

Siden gjeldende forvaltningsplan ble godkjent er kunnskapsgrunnlaget oppdatert ved nye data fra:

- Basisovervåking
- Myndighetspålagt overvåking
- Problemkartlegging

Basisovervåkingen gjennomføres av Miljødirektoratet, og har som hensikt å skaffe referansedata for regionen. Data fra basisovervåkingen brukes til å fastsette miljøtilstand i vannforekomster der overvåkingen er gjennomført, og som referansedata ved fastsettelse av miljøtilstand i sammenlignbare vannforekomster uten datagrunnlag.

Myndighetspålagt gjennomføres etter pålegg fra sektormyndigheter etter sektorlover, forskrifter og hjemler i tillatelser og konsesjoner. Den myndighetspålagte overvåkingen brukes som grunnlag for å fastsette miljøtilstand i vannforekomster der overvåkingen er gjennomført. Myndighetspålagt overvåking gir også grunnlag for behov gjennomføring av miljøforbedrende tiltak.

Problemkartlegging har som mål å fastsette miljøtilstand i vannforekomster med usikker miljøtilstand, og uavklart påvirkningsbilde. Resultatene brukes både som grunnlag for fastsettelse av miljøtilstand, påvirkningsgrad og for å avklare behov for videre overvåking.

Siden 2015 har det i vannregion Troms blant annet kommet inn nytt kunnskapsgrunnlag fra:

- Kommunale resipientundersøkelser
- Overvåking av påvirkning fra akvakultur
- Overvåking av avrenning fra forsvarrets skytefelt
- Overvåking etter opprydding i forurenset sediment
- Overvåking av påvirkning fra industri
- Overvåking av avrenning fra landbruk og spredt avløp
- Havneundersøkelser i regi av Kystverket
- Basisovervåking i elver, innsjøer og kystvann

Revidert klassifiseringssystem

Siden forrige planperiode er det fra sentralt hold kommet nye retningslinjer for hvordan vi skal bestemme miljøtilstanden til en vannforekomst. Oppdaterte veiledere for karakterisering og klassifisering av miljøtilstand i vann ble publisert i 2018. Her er det gjort endringer som kan gi utslag på klassifiseringsresultatene. Det er kommet inn nye metoder, noen grenseverdier er justert, og det er rettet opp i noen feil.

Gjennomføring av vannforvaltningstiltak

Mange av tiltakene i gjeldende regionale tiltaksprogram gjelder kunnskapsinnhenting og etablering av overvåkingsprogram. Slike tiltak gir i seg selv ingen endringer i miljøtilstand, men gir ny kunnskap som kan avklare behov og danne grunnlag for senere konkrete tiltak. Nye konkrete tiltak vil måtte vurderes i arbeidet med tiltaksprogram for neste planperiode.

Tiltaksprogrammet inneholder også konkrete tiltak, som ved gjennomføring skal bidra til bedring av miljøtilstand. Konkrete tiltak som er gjennomført eller under gjennomføring er blant annet:

- Opprydding i forurenset sediment
- Oppgradering av avløpsanlegg
- Bekjempelse av fremmede arter
- Biotoptiltak

Nedenfor følger noen eksempler på gjennomførte tiltak.

Utbredning av vandringshinder utført av Statens vegvesen har i noen vannforekomster bidratt til å åpne vandringsvei for fisk og gitt bedret miljøtilstand. Vannforekomster der tiltak er gjennomført, forventet effekt enda ikke tilfredsstillende dokumentert har så langt ikke fått oppdatert miljøtilstand.

Et annet eksempel er bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Skibotnregionen. Selve bekjempelsesaksjonen er ferdig og fiskebestandene er under reetablering. De aktuelle elvene er nå inne i et friskmeldingsprogram. Friskmelding vil tidligst skje i 2021. Miljøtilstand i disse elvene vil ikke bli oppjustert før det er dokumentert at bekjempelsen har vært vellykket.

I Harstad havn og Tromsø havn er det gjennomført betydelig opprydding i forurenset sediment som har gitt bedring av forurensningssituasjonen. Oppfølgende overvåking pågår. Disse vannforekomstene har imidlertid et komplekst påvirkningsbilde. Selv om oppdatert klassifisering ennå ikke fremgår av Vann-Nett, arbeides det løpende med vurdering av kunnskapsgrunnlaget for en mest mulig korrekt klassifisering av miljøtilstand.

4. Påvirkninger i vannregionen

Hvordan påvirker menneskelig aktivitet vannmiljøet? Det er dette vi ønsker å svare på i dette kapittelet. Her oppsummerer vi menneskeskapte påvirkninger for hele vannregionen.

Hovedutfordringene for vannmiljøet i regionen vår er de viktigste menneskeskapte påvirkningene som gjør at vannforekomstene ikke har god miljøtilstand. Derfor vurderer vi jevnlig hvilke påvirkninger vi har, og betydningen disse påvirkningene har for miljøtilstanden i vannet.

Vurderingen av påvirkninger starter med å peke ut de vesentlige påvirkningene som finnes, effektene de har på vannmiljøet, og betydningen de dermed har for miljøtilstand. I tillegg ser vi på hvilke drivkrefter i samfunnet som er årsaken til disse påvirkningene, og om det kan forventes endringer i påvirkningene framover.

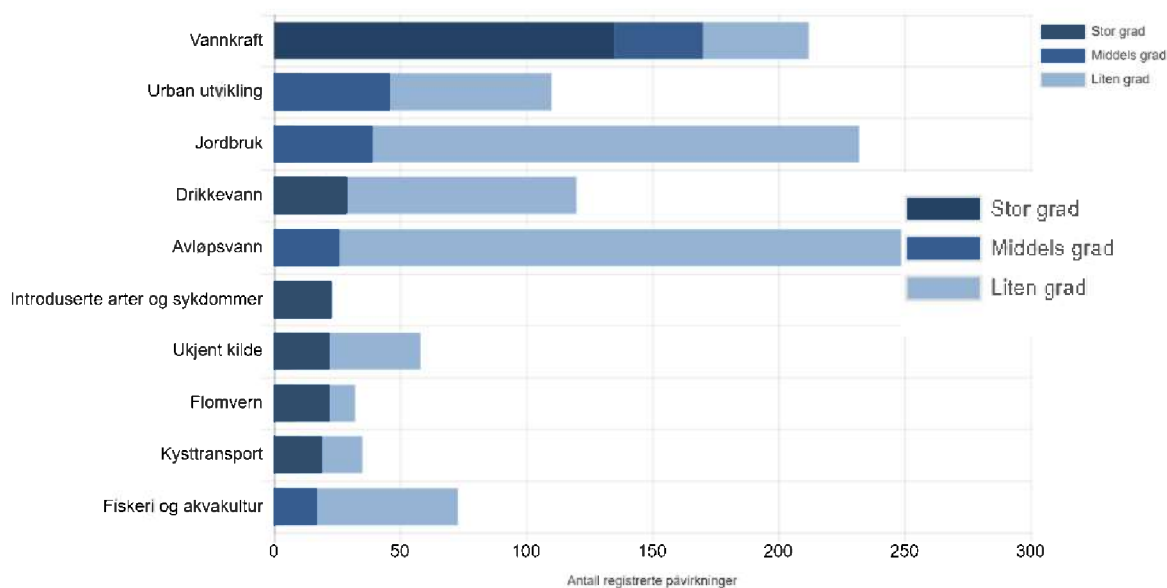
En stor påvirkning kan alene føre til betydelig forverring av miljøtilstanden slik at miljømålet ikke nås. En middels påvirkning kan - sammen med andre påvirkninger - føre til betydelig forverring av miljøtilstand slik at miljømålet ikke nås. En liten påvirkning fører ikke til at miljøtilstanden forringes. Sammen med andre påvirkninger kan den imidlertid føre til at miljømålet ikke nås.

I tillegg må den samlede påvirkning i hver vannforekomst vurderes, fordi flere påvirkninger kan forsterke hverandre og må sees i sammenheng. Når vi har sett på drivkreftene, påvirkninger, effekt og forventede endringer framover, har vi grunnlag for å vurdere muligheten for å nå målet om god miljøtilstand. Dette får betydning for hvor det bør foreslås tiltak for å beskytte, forbedre eller restaurere vannmiljøet.

4.1 Hva påvirker vannforekomstene i vannregionen vår?

De tre største påvirkningene på vannmiljøet i vannregionen er knyttet til vannkraft, landbruk og avløp. Resterende hovedutfordringer er vist i figur 7, fordelt etter hyppighet og påvirkningsgrad.

Oversikt over de 10 største påvirkningsgruppene

Figur 4: Oversikt over de 10 største påvirkningsgruppene i vannregion Troms, fordelt etter antall registrert påvirkninger på vannforekomster etter liten, middels og stor påvirkningsgrad. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

Vannforekomster med flere påvirkninger

I vannregion Troms er det flere vannforekomster som er registrert med mer enn en påvirkning (figur 8). I slike tilfeller kan det være nødvendig med tiltak fra flere myndigheter og aktører, samtidig som det er viktig å vurdere den samlede effekten av alle påvirkningene.

Antall vannforekomster med 0,1,2,3 og 4 eller fler påvirkninger

Figur 5: Antall vannforekomster med 0, 1, 2, 3 og 4 eller flere påvirkninger i vannregionen. Kilde: Vann-nett 14.januar..

Påvirkninger i vannregionen og vannområdene

De tre største påvirkningene er vist for hele vannregion Troms, og for hvert av de seks vannområdene. Påvirkningene er vist i rekkefølge fra størst andel og synkende. Påvirkninger som finnes i mer enn 10% av vannforekomstene er vist med rød farge. Påvirkninger som finnes i mellom 5 og 10 % av vannforekomstene er vist med oransje farge. Påvirkninger som finnes i mindre enn 5% av vannforekomstene er vist med gul farge (tabell 2).

Vannområde	1	2	3
Harstad-Salangen	Jordbruk	Avløp	Vannkraft
Senja	Avløp	Drikkevann	Vannkraft
Bardu-Målselv	Avløp	Jordbruk	Vannkraft
Balsfjord-Karlsøy	Jordbruk	Avløp	Urban utvikling
Lyngen-Skjervøy	Vannkraft	Introduserte arter/sykdommer	Jordbruk
Nordreisa-Kvæningen	Vannkraft	Jordbruk	Urban utvikling

Tabell 1: Fordeling av påvirkningsgrupper i vannområdene og vannregion Troms. Kilde Vann-nett 11.01.2019.

Avløpsvann

Vann fra kommunale og spredte avløp er registrert som største påvirkning av vannmiljø i vannregion Troms. Imidlertid er de fleste påvirkninger i denne gruppen registrert med liten påvirkningsgrad. Noen kommuner har gjennomført eller igangsatt kartlegging av spredte avløp. Det er et kommunalt ansvar å følge opp lover og forskrifter som regulerer håndtering av avløpsvann i private husholdninger. Kommunene kan trekke nytte av erfaringene fra kommuner som har lagt inn betydelig arbeid på dette feltet og opparbeidet seg solid kompetanse, som for eksempel Tromsø kommune.

Landbruk

Avrenning fra landbruk er en diffus kilde for forurensing av vann. Dette skjer gjennom tilførsel av næringssalter når et overskudd av gjødsel spres på dyrket mark og/eller gjennom utvasking av næringssalter på grunn store nedbørmengder. En slit uønsket "gjødsling" av innsjøer og bekker i nærheten av dyrket mark kan gi varige problemer gjennom algevekst som igjen fører til reduksjon av oksygeninnholdet i vannet. Og gjennom gjengroing av vassdrag. Denne typen påvirkning er registrert som nest største påvirkningsgruppe i vannregionen. Men også her er påvirkningsgraden stort sett liten. Det ligger i kommunenes ansvarsområde å utarbeide og gjennomføre tiltak som reduserer påvirkningene fra landbruksaktiviteter på vannmiljøet.

Vannkraft

Påvirkninger gjennom vannkraft er den tredje største påvirkningsgruppe. Imidlertid har omtrent to tredjedeler av de registrerte påvirkningene en stor påvirkningsgrad. Det vil si at der vannkraft påvirker en vannforekomst så er påvirkningen i de fleste tilfeller stor. Påvirkninger fra vannkraft omfatter for eksempel fysiske endringer av elveløp og innsjøer, vandringshinder, overføringer av vann og endret eller manglende vannføring. Mange vannkraftkonsesjoner i vannregion Troms er så gamle at de kan tas til revisjon som gir mulighet til å endre dagens konsesjonsvilkår, blant annet ved å innføre minstevannføring. Det finnes også tiltak som kan bidra til å minske påvirkningsgraden, for eksempel biotoptiltak og bygging av fisketrapper. Krav bør normalt fremmes og koordineres gjennom kommunene. I de tilfeller hvor kommunen ikke ønsker å ta initiativ, enten fordi det er kommunene selv som er regulant eller av andre grunner, kan representanter for allmenne interesser som friluftss- og naturvernorganisasjoner fremme krav direkte til NVE. Videre kan Vannregionutvalget også fremme krav om revisjon. Dette vil bedre muligheten for å se helhetlig på vassdragene og bedre samordningen med arbeidet etter vannforskriften. I arbeidet med tiltaksanalyser og forvaltningsplaner vil behovet for revisjon bli synliggjort. Enkelt personer kan også fremme krav om revisjon dersom det påpekes viktige allmenne interesser som tilsier endringer i konsesjonen.

Drikkevann

Påvirkning gjennom drikkevann er oftest knyttet til endringer i vannstand, vannføring og den fysiske tilstanden av vannforekomster. Uttak av drikkevann kan i noen tilfeller føre til store svingninger i vannstanden eller til og med til tørrlegging av vannforekomsten.

Kvalitetsnorm for villaks

I Vann-Nett ble det i 2018 sentralt lagt inn kvalitetsnorm laks og tilstandsvurdering for laks fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning som delelement for kvalitetselement fisk. For flere laksevasdrag i vannregionen gir kvalitetsnorm laks, eller tilstandsvurdering for laks, moderat, dårlig eller svært dårlig tilstand. Tilstand for laks blir dermed styrende for økologisk tilstand i disse vassdragene.

Kvalitetsnorm for villaks har to delnormer

- Gytebestandsmål og høstingspotensial
- Genetisk integritet (uttrykk for innblanding av fremmed genmateriale i bestanden)

De to delnormene samles til en felles klassifisering der den dårligste er styrende for kvalitet. Dette betyr at bestander der gytebestandsmålet er oppnådd likevel kan ha dårlig tilstand dersom den genetiske integriteten i bestanden er dårlig, og motsatt at bestander med høy genetisk integritet likevel kan ha dårlig tilstand dersom gytebestandsmålet ikke er nådd.

I vannregion Troms har alle de tre viktigste laksevasdragene, og flere av de mindre vassdragene, dårligere enn god økologisk tilstand etter kvalitetsnorm laks. Det er derfor risiko for at miljømålene ikke blir nådd i mange laksevasdrag.

I Vann-Nett er det pr. 5.2.2019 ikke lagt inn påvirkninger som er årsak til redusert tilstand for villaks. Disse påvirkningene må avklares sentralt før registrering i Vann-Nett. Siden det er tilstand for villaks alene som bidrar til at miljømålet ikke er nådd i flere vannforekomster, må man likevel forutsette at grad for disse påvirkningen i mange tilfeller kan være stor. Påvirkningene er derfor nødvendig å synliggjøre for å kunne gi et korrekt bilde av hovedutfordringer i vannregionen. Selv om påvirkning pr. 5.2.2019 ikke er lagt inn i Vann-Nett, og dermed ikke kommer til syne blant påvirkningsgruppene i figur 4, vil påvirkning som gir redusert tilstand for villaks være en utfordring for vannforvaltningen i vannregion Troms

Oppdrettsfisk

Under behandling av vedleggene til dette høringsdokumentet i vannregionutvalget oppsto det dissens mellom Fiskeridirektoratet og vannområdeutvalgene i Nord-Troms. Uenigheten gjaldt formuleringer i kapittel 4.2 *Samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet* i de tre vedleggene som beskriver hovedutfordringene i de tre nordlige vannområdene (Balsfjord-Karlsøy, Lyngen-Skjervøy og Nordreisa-Kvænangen). Fiskeridirektoratet mener at beskrivelsen av spesielt fremtidige utfordringer i vannområdene i Nord-Troms gir et skjevt bilde av situasjonen rundt oppdrettsfisk og baserer seg i sin beskrivelse og vurderinger på antagelser som ikke kan belegges med kunnskap eller data som er tilgjengelig i Vann-nett. Vannområdeutvalgene v/ sine respektive ledere påpeker at Miljødirektoratets mal til disse dokumentene åpner for å vurdere fremtidig samfunnsutvikling, menneskelige aktiviteter og virksomheter på grunnlag av skjønn og andre tilgjengelige kilder. Vannregionutvalget fattet følgende vedtak i denne saken: *Vannregionutvalg Troms slutter seg til forslag til høringsdokumenter med de kommentarene som fremkom på møte og som vil sendt av Fiskeridirektoratet til vannregionmyndigheten innen 4.1.19.*

Fiskeridirektoratet sendte følgende innspill til vannregionmyndigheten:

«Innspill om hovedutfordringene i vannregion Troms og i vannområdene i regionen, og mal fra Miljødirektoratet.

Fiskeridirektoratet region Nord viser til overnevnte dokumenter utarbeidet av vannregionmyndigheten i Troms og vannområdekoordinatorene for de 6 vannområdene (VO) i Troms. Vi oppfatter at dokumentene er utarbeidet med basis i en mal fra Miljødirektoratet. Vi ønsker spesielt å kommentere innspillene fra de 3 vannområdene i Nord-Troms og malen fra miljødirektoratet.

Om hovedutfordringer i vannområdene og i vannregionen

Kapittel 4 i dokumentene er om hovedutfordringer. Basert på hva som er registrert i Vann-nett gis det en oversikt over de største påvirkningskildene i hvert VO. Fiskeri og akvakultur er ikke blant de tre største påvirkningskildene i noen av vannområdene. Kapittel 4 omhandler også samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet. I motsetning til VO i Midt- og Sør-Troms er det for de 3 VO i Nord-Troms hovedfokus på oppdrett av fisk i åpne merder (akvakultur), som karakteriseres som den definitivt største trusselen med hensyn til å ivareta viktige vannforekomsters økologi og biologiske mangfold. Det er blant annet fokus på rømt oppdrettsfisk og lakselus.

Fiskeridirektoratet, som er forvaltningsmyndighet for fiskeri og akvakultur, mener at akvakultur ikke er en stor trussel for vannområdene. Akvakulturnæringen er nøye regulert med hensyn til hvilken påvirkning den skal kunne ha. Dette gjenspeiles også i resultatene fra arbeidet med vannforskriften som viser at svært få vannforekomster har mer enn liten grad av påvirkning fra akvakultur-virksomhet. I de 3 VO i Nord-Troms er det ingen vannforekomster som er nedklassifisert eller vurdert å være i risiko på grunn av akvakultur. Når det gjelder rømt oppdrettsfisk og lakselus så er det påvirkninger som vurderes av sentrale myndigheter (Miljødirektoratet, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet).

Fiskeridirektoratet region Nord oppfatter dokumentene om hovedutfordringer i de 3 VO i Nord-Troms å ha størst fokus på akvakultur og hvilken effekt en frykter slik virksomhet kan komme til å få framover. Det gis også en fraråding mot vekst i denne næringa framover. Til sammenligning er det lite fokus på andre utfordringer. Dette mener vi gir en skjev framstilling av de utfordringer disse vannområdene står overfor.

Vi legger merke til at beskrivelsen av utfordringene i VO i Nord-Troms ikke gjenspeiles i dokumentet om hovedutfordringer for vannregion Troms. Vi støtter at man her fokuserer på de største utfordringene i vannregionen.

Om malen for utarbeidelse av dokumenter fra miljødirektoratet

Det påpekes fra vannområdekoordinatorene at det i malen for dokumentet om hovedutfordringer fra Miljødirektoratet er stilt spørsmål som «hva tror du er de største utfordringene» og lignende. Vi mener det er viktig at det i malen og i tilhørende veiledere framkommer at det er en sammenheng mellom hva som fremheves som de viktigste utfordringene og hva som framkommer i vann-nett, eksisterende klassifisering og karakterisering av vannforekomster og beste kunnskap om påvirkningskildene. Om dette er uklart risikerer vi å ikke fokusere på de største utfordringene i vannområdene.»

4.2 Endring av påvirkninger

Sammenlignet med påvirkninger som dannet kunnskapsgrunnlaget i forrige planperioden har påvirkningene ikke endret seg vesentlig. På det regionale nivået er det fortsatt avløpsvann, landbruk og vannkraft de største påvirkningsfaktorer i vannregionen. Dette gjelder både hyppighet og

påvirkningsgrad. Imidlertid har et oppdatert og utvidet kunnskapsgrunnlag ført til at flere påvirkninger er registrert i vannregionen. Et bedre kunnskapsgrunnlag har også ført til et mer nyansert påvirkningsbilde. Tiltaksgjennomføringen har også medført at påvirkningen på enkelte vannforekomster er fjernet eller redusert.

4.3 Klimaendringer

Hvordan kommer klimaendringene til å påvirke vannregionene vår? Dette vil variere mellom vannregionene. Oversikt per fylke kan du finne her: <http://www.klimatilpasning.no/fylkesoversikt/>. Norsk klimaservicesenter har utarbeidet klimaprofiler som gir et kortfattet sammendrag av dagens klima, forventede klimaendringer og klimautfordringer, her: [Klimaprofiler](#). I vannforekomster som allerede i dag er påvirket av landbruksvirksomhet vil det være fare for at påvirkningsgraden kan øke ved økt nedbør og avrenning, og at tiltak som i dag begrenser avrenning kan tape effekt. I landbruket vil det derfor være behov for å tenke langsiktig, både ved gjennomføring av tiltak for å begrense negativ påvirkning i dag, og ved å forebygge negative effekter av framtidig utvikling i jordbruksområder. Dette vil blant annet innebære en konkret vurdering av framtidig påvirkning, og å se til at nødvendige forebyggende tiltak inngår i planene, før det gis tillatelse til nydyrking og annen utvikling som kan gi økt avrenning av næringsstoffer til vann.

I klimaprofilen for Troms skisseres blant annet følgende endringer:

ØKT SANNSYNLIGHET	
 Kraftig nedbør	Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann
 Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer
 Jord-, flom- og sørpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder
 Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke

MULIG ØKT SANNSYNLIGHET	
 Tørke	Til tross for mer nedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning gi noe økt fare for tørke
 Isgang	Kortere isleggingssesong, hyppigere vinterisganger samt isganger høyere opp i vassdragene
 Snøskred	Med et varmere og våtere klima vil det oftere falle regn på snødekket underlag. Dette kan på kort sikt gi økt skredfare. På lengre sikt vil snømengdene bli så redusert at faren for snøskred vil avta
 Kvikkleireskred	Økt erosjon som følge av kraftig nedbør og økt flom i elver og bekker kan utløse flere kvikkleireskred

I en kort sammenfatning predikerer Klimaprofil TROMS det følgende: "**Klimaendringene vil i Troms særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; havnivåstigning og stormflo; endringer i flomforhold og flomstørrelser; og skred**".

Hvor store konsekvenser blir, vil blant annet være avhengig av hvor godt forberedt samfunnet er.

Utfordringer for vannmiljøet ved klimaendringer

Kraftigere og hyppigere nedbør vil kunne føre til økt erosjon som kan påvirke tilførsler av næringsstoffer og sedimenter til vannforekomster. Dette kan endre de naturlige forholdene og medføre nedslamming av fiskens gyte- og oppvekstområder. Høyere vanntemperaturer kan forstyrre artssammensetningen, eksempelvis ved at varmekjære fiskearter får en bedre overlevelse en kaldtvannsarter som røye. Innenfor landbruket kan det bli behov for skjerpede krav til spredning av naturgjødsel i vekstsesongen, og bevaring av kantsoner kan bli en viktig faktor for å begrense avrenning til nærliggende vann og vassdrag.

Økt nedbør og flom kan føre til større belastning på infrastrukturen, herunder vann- og avløpsanleggene. Det vil bli et økt behov for utbedringer og vedlikehold av renseløsninger og avløpsnett for å redusere forurensende utslipp og begrense lekkasjer som følge av brudd. Klimaendringene har betydning for det videre arbeidet med tiltaksprogrammet til forvaltningsplanen.

Med hensyn til sikkerhet kan det være nødvendig med flom- og erosjonssikring. Slike tiltak vil også kunne påvirke økologien i vassdragene. Ved utbygging av flom- og erosjonssikringsanlegg blir det viktig at hensynet til vannmiljøet og økologien også ivaretas.

Klimaendringer og kystvann

De fleste studier viser at klimaendringer påvirker marine arter og økosystemer i negativ retning. Eksempelvis gjennom økt tilførsel av partikler og næringsalter, høyere sjøtemperatur og spredning av fremmede arter.

4.4 Samfunnsutvikling, planlagt aktivitet og virksomhet

Framtidig aktivitet og virksomhet kan komme til å påvirke vannforekomstene framover i tid, noe som eksempelvis vil kunne ha konsekvenser for hvor og når vi kan nå miljømålene. Hvilken aktivitet og virksomhet kommer til å påvirke vannforekomstene i vår region framover?

I dette avsnittet er det framtidig aktivitet i en regional kontekst som omtales. Fremtidige aktivitet som kan påvirke vannforekomstene i en mer lokal sammenheng er omtalt i vedleggene fra de ulike vannområdene.

4.5 Overordnede utfordringer

Mangel på kunnskap om tilstanden til vannmiljøet

Det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere vannforekomstenes faktiske miljøtilstand etter vannforskriftens krav, særlig for de vannforekomstene hvor det allerede er registrert en påvirkning. Dette behovet kommer tydelig fram i figur 7 som viser oversikten over de ti største påvirkningene i vannregionen, der påvirkning fra en ukjent kilde er registrert med relativt stor hyppighet og påvirkningsgrad.

Vedlikeholdsetterslep på private og kommunale avløpsanlegg

Overholdelse av renskrav er det viktigste vurderingskriteriet for standarden på avløpstjenestene. I 2015 ble det vurdert at kun ca. halvparten overholdt alle renskravene¹. Etterslepet er stort og det må gjøres betydelige investeringer for å redusere forfallet og lekkasjene. Det er mange utfordringer i forbindelse med vedlikeholdsetterslepet, blant annet når det gjelder ressurser og finansiering. Samtidig er det et stort behov for revisjon av hovedplaner samt tilstandskartlegging for å få en helhetlig oversikt over situasjonen. Videre forventes det at utfordringene vil eskalere i takt med klimaendringene.

Usikkerhet i planprosessen

I forkant av planprosessen har det rådet usikkerhet med hensyn til organisering og overføring av ansvaret som vannregionmyndighet for vannregionen. Endring av vannforskriften har kommet sent i prosessen. Per i dag foreligger ikke de nasjonale føringene som skal klargjøre vannregionmyndighetens og de øvrige aktørene sitt handlingsrom i vannforvaltningsarbeidet. Det har fått betydning for det nødvendige forarbeidet i form av usikker veiledning og ferdigstilling av planprogram og hovedutfordringer i vannregionen og vannområdene.

Arbeid i vannområdene

Aktive vannområder er en nøkkelfaktor som sikrer god samordning mellom kommuner, koordinering mellom myndigheter og medvirkning fra interessenter.

Mangel på ressurser og tilskuddsmidler medførte at noen vannområder ikke fikk etablert en god nok organiseringen til å delta i arbeidet i første planperiode, noe som blant annet medførte at innspill i form av lokale planer for vannområdene ikke ble utarbeidet. Grunnet oppsparte midler fra tidligere år, og prioritering fra vannregionmyndigheten, har vannområdene dette gjelder blitt sikret tilstrekkelig ressurser i denne planperioden. Innspillene og arbeidet som pågår vil være et viktig bidrag til revidert og oppdatert vannforvaltningsplan som skal foreligge i perioden 2022-2027.

Mangel på ressurser begrenser seg ikke bare til vannområdenivå. Arbeidet etter vannforskriften er omfattende og er avhengig av prioritering, finansiering og tilgjengelige ressurser innenfor mange ulike ledd.

¹ https://www.rif.no/wp-content/uploads/2018/05/rif_stateofthenation_2015_lavopploeselig.pdf

5. Miljømål og unntak i vannregionen

Hva betyr godt vannmiljø for oss? For folk flest vil godt vannmiljø i praksis bety at de har rent og nok vann i springen som trygt kan drikkes og brukes til matlagning og vasking. For næringslivet betyr godt vannmiljø i praksis at det er rent og nok vann til jordbruk, fiskeoppdrett, næringsmiddelindustri og vannkraftproduksjon. For naturen betyr godt vannmiljø at det er både rent og nok vann til laks, ørret, ål, elvemusling og andre organismer som lever i vassdragene og i kystvannet. For friluftsliv og turisme betyr godt vannmiljø i praksis at det finnes rene og trygge badeplasser, at det går an å fiske i elven og langs kysten, at folk kan gå på tur og nyte fossebrus og bekkeklukking. Og at det både er nok og innbydende vann i vassdraget til å kunne padle, ro og raft. Dersom vi nærmer oss eller oppnår vannforvaltningens miljømål om god økologisk og kjemisk tilstand, så vil dette bidra til bedre forhold også for mange av disse viktige brukerinteressene.

Vannforvaltningens hovedmål er godt vannmiljø. I vannforskriften er dette tydelig definert som god økologisk og kjemisk tilstand. Les mer om hovedmålene, strengere miljømål, utsatte frister, mindre strenge miljømål og tilpassede miljømål [her](#).

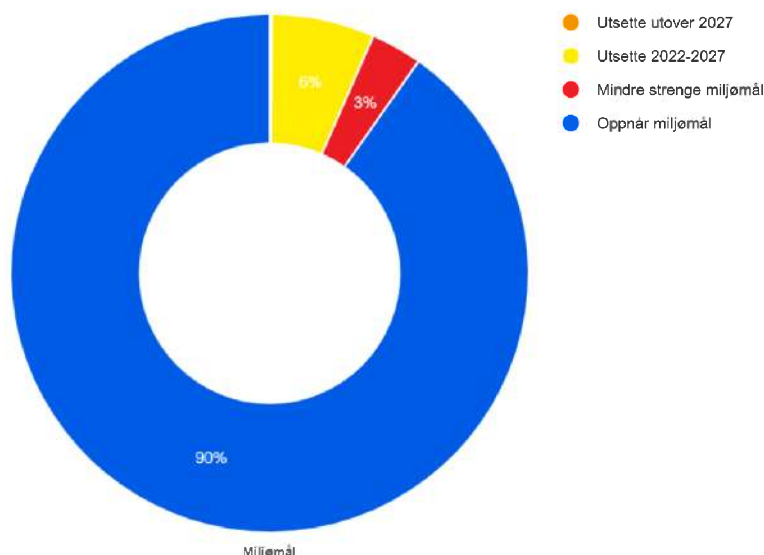
5.1 Miljømål i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021

Vannforvaltningsplanene vi jobber etter nå (2016 – 2021) ble vedtatt i vannregionene i 2015, og godkjent av departementene i 2016.

Vannforvaltningen i Norge skal også bidra til å oppfylle andre nasjonale og internasjonale mål. Les mer om dette [her](#).

Miljømålene er viktige fordi de skal beskytte vassdragene og kystvannet mot forringelse, og forbedre og gjenopprette miljøtilstanden for å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Vannforvaltningsplanene bidrar til felles innsats for å redusere forurensning og andre negativ påvirkninger på kystvann, grunnvann og i vassdragene våre. Vassdrag med god miljøtilstand har lite forurensning, er egnet for bading, som drikkevann, for sportsfiske og andre gode naturopplevelser. Kystvann med lite miljøgifter gir trygg sjømat og mulighet for å høste av havets goder for fremtidige generasjoner.

Miljømålene for naturlige vannforekomster i gjeldende vannforvaltningsplan er vist under.

Godt økologisk potensial for sterkt modifiserte vannforekomster:

5.2 Endringer i miljømål og unntak

Det er ikke gjort endringer i miljømål og unntak i vannregionen siden planen ble godkjent av departementene i 2016. Oppdatering av miljømål og unntak er en prioritert oppgave fram mot reviderte planer 2022 – 2027.

5.3 Viktige brukerinteresser

I tillegg til hovedmålet om godt vannmiljø, kan det være tilfeller der viktige brukerinteresser tilsier strengere miljømål. Brukerinteressene knyttet til vassdrag, grunnvann og kystvann er mange. Det vil være for omfattende å beskrive alle former og omfang av brukerinteresser, men for å gi noen eksempler omtales et utvalg brukerinteresser som er relevant for vannregionen (tabell 3). Brukerinteressene baserer seg på vannforvaltningsplan 2016 – 2021 og innspill fra vannområdene.

Næringsinteresser	
	Fiskeri
	Havbruk
	Næringsmiddelindustri (bla. sjømat)
	Øvrig industri
	Vann- og vindkraft
	Jordbruk/reindrift
	Turisme
Øvrige interesser	
	Samferdsel
	Drikkevannsforsyning
	Fritidsfiske
	Friluftsliv/rekreasjon, utmarkshøsting
	Naturvern

Tabell 2: Brukerinteresser i vannregion Troms. Oversikten baserer seg på vannforvaltningsplan 2016 – 2021 og innspill fra vannområdene.

6. Tiltak for å nå miljømålene i vannregionen

Hva gjør vi for å ta bedre vare på vannet vårt? Det er dette vi ønsker å svare på i dette kapittelet. Her oppsummerer arbeidet med å gjennomføre vannmiljøtiltak i hele vannregionen.

Dette dokumentet forteller om hvordan det står til med vannet vårt, om hovedutfordringene i form av de viktigste menneskelige påvirkningene på vannmiljøet. Denne informasjonen bruker vi til å planlegge og gjennomføre miljøtiltak for å beskytte, forbedre og restaurere vannmiljøet vårt. Målet med vannforvaltningen er å se resultater i form av godt vannmiljø for oss og våre etterkommere, fordi rent og levende vann er viktig for både helse, livskvalitet, arbeidsplasser og økonomi- og livet i naturen med hele dets mangfold.

Tiltaksprogrammene vi jobber etter nå (2016 – 2021) ble vedtatt i vannregionene i 2015. I tiltaksprogrammene var det mange forslag til tiltak for å beskytte, forbedre og restaurere vannmiljøet. De foreslåtte tiltakene følges opp av den myndighet som har lovverk eller andre virkemidler til å få tiltakene gjennomført.

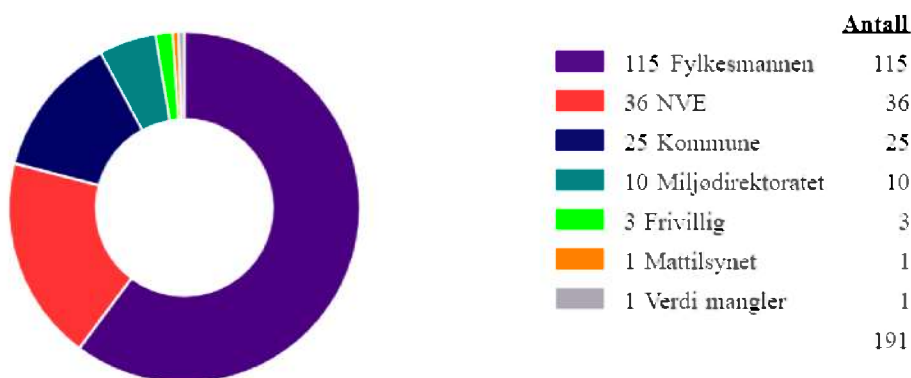
Mange av tiltakene er grunnleggende tiltak som følger av lovverket vårt, og i tillegg kommer supplerende tiltak som går lenger enn kravene i lovverket men er nødvendige for å oppfylle miljømålene. Les mer om tiltak [her](#).

6.1 Tiltak i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021

Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet

Det er mange ulike aktiviteter som påvirker miljøtilstanden til vannforekomstene, derfor er tiltakene fordelt mellom sektormyndighetene etter hvilket lovverk og hjemler de forvalter (figur 9). Basert på fordelingen er det tydelig at Fylkesmannen i Troms og Finnmark har ansvaret for majoriteten av tiltakene. Dette skyldes at flesteparten av tiltakene er kartlegging og avbøtende tiltak for påvirkninger hvor Fylkesmannen har et ansvar som forurensningsmyndighet. Kunnskapsinnhenting utgjør en stor investeringskostnad, men er viktig for å gjøre riktige beslutninger om type tiltak. Det vil være viktig at sektormyndighetene koordinerer og samarbeider om kunnskapsinnhenting, slik at kunnskapsgrunnlaget forbedres på rimeligst mulig måte. Dette bildet sier likevel ikke mye om fordeling av kostnader, da tiltakshaver kan være en annen enn ansvarlig myndighet.

Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet

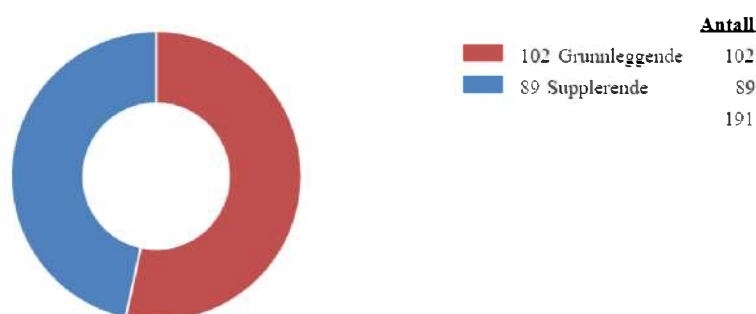

Figur 6: Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet vannregion Troms, basert på regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

Grunnleggende og supplerende tiltak

Tiltakene som skal gjennomføres deles inn i grunnleggende og supplerende tiltak (figur 10). Grunnleggende tiltak skal gjennomføres i henhold til eksisterende lovverk. Supplerende tiltak gjennomføres hvis grunnleggende tiltak ikke er tilstrekkelige for å nå miljømålene. Det vil si at det er målene i vannforskriften som utløser de supplerende tiltakene.

Fordelingen mellom grunnleggende og supplerende tiltak

Figur 7: Tiltak fordelt mellom grunnleggende og supplerende tiltak vannregion Troms, basert på regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021. Kilde: Vann-nett 11.01.2019.

6.2 Status for gjennomføring av tiltak

Status for gjennomføring av tiltak er vist i tabell 4 og figur 11. Siden forrige planperiode er det gjennomført og igangsatt vannforvaltningstiltak. Deriblant fjerning av vandringshinder for fisk, oppgradering av renseløsninger for avløp, utryddelse av fremmede arter og kunnskapsinnhenting som skal avklare tilstand og graden av påvirkning på vannmiljøet.

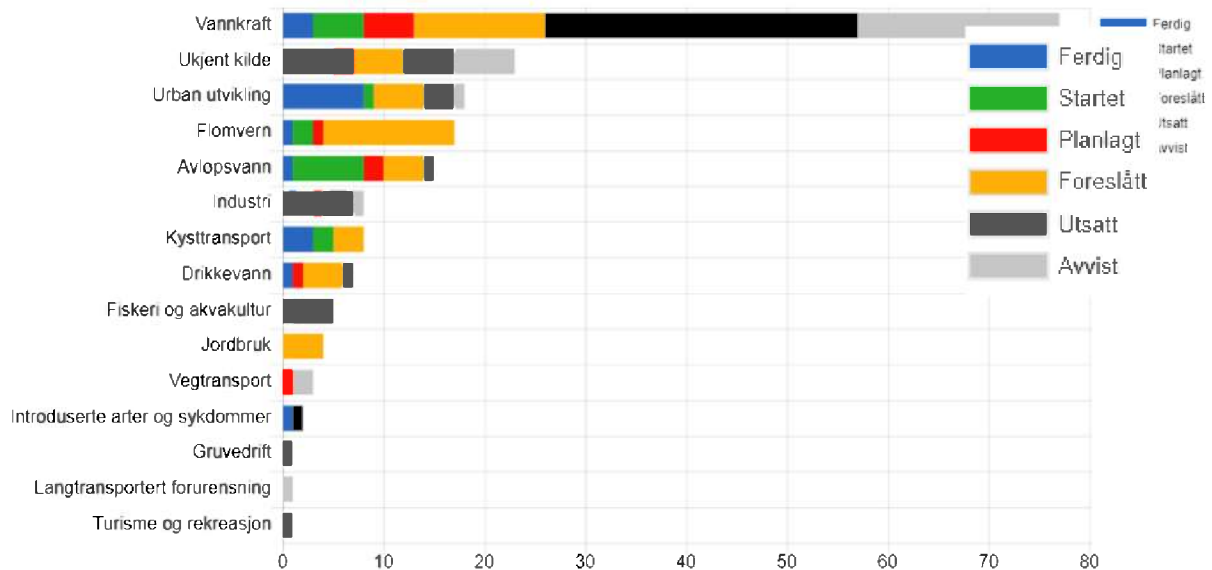
Hovedtyngden av tiltakene står fremdeles med status som foreslått, utsatt eller planlagt. En av årsakene er at vannforvaltningstiltakene er ressurskrevende og kan innebære en stor kostnad for tiltakshaver, noe som gjør de utfordrende å gjennomføre. Fordelingen av tiltak følger prinsippet om at «forurensere betaler», men i noen sammenhenger har det vært utfordrende å fordele dette ansvaret på riktig myndighet og aktør.

I det videre arbeidet blir det viktig å jobbe med vurdering og gjennomføring av tiltak i vedtatt tiltaksprogram 2016 – 2021. Dette gjennom de etablerte arenaen for samarbeid, men også hos den enkelte sektormyndighet og tiltakshaver.

Tiltak		Vannforekomster	Foreslått		Påbegynt			Gjennomført
Avløpsvannbehandling	12	28	2	2	6	1	1	0
Beskyttelse av drikkevannsutttak	3	4	0	2	1	0	0	0
Diffuse forurensninger	12	16	3	1	2	2	0	4
Hydromorfologi	45	59	17	2	2	7	13	4
IPPC IED	4	5	0	1	1	2	0	0
Kontroll av vannuttak	18	44	0	2	0	3	10	3
Prioriterte miljøgifter overflatevann	7	8	0	0	0	1	1	5
Supplerende	90	215	28	3	7	35	6	10
Alle	191	379	50	13	19	51	31	26

Tabell 3: Progresjon for tiltak i vedtatt tiltaksprogram i vannregion Troms. Kilde: Vann-nett 20.01.2019.

Tiltaksgjennomføring per sektor

Figur 8: Tiltaksgjennomføring pr sektor i vannregion Troms. Kilde: Vann-nett 20.01.2019.

6.3 Klimaendringer, klimatilpasning og tiltak

Det skal tas høyde for klimaendringer når tiltak planlegges og gjennomføres. Tiltakene for å beskytte, forbedre og restaurere vannforekomstene skal vurderes opp imot at de skal være så robuste som mulig ved klimaendringer:

-
- Ta høyde for sannsynlige eller mulige klimaendringer. Dette er særlig viktig for tiltak som har lang levetid og/eller høy kostnad
 - Tiltak som er robuste under ulike klimaforhold velges først
 - Tiltak som gir lavest utslipp av klimagasser velges først
 - Det må vurderes om tiltaket vil fungere under framtidig klima
 - Det må vurderes om tiltaket har negative klimavirkninger

7. Det videre arbeidet med regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

I dette dokumentet har vi hatt en gjennomgang av miljøtilstand, påvirkninger, miljømålsoppnåelse og status for tiltaksgjennomføring. I følge vannforskriften skal miljømålene i utgangspunktet nås innen 2027. Det vil ikke være mulig å nå alle miljømålene innen denne fristen. Årsakene kan blant annet være manglende finansiering av tiltak, eller at noen tiltak trenger lengre tid før de får ønsket effekt. Vannforskriften har unntaksbestemmelser for disse tilfellene, blant annet tidsutsettelse. Prioriteringer knyttet til påvirkningene (sektorene) kan derfor blant annet kan være rekkefølge i tiltaksgjennomføring.

Mange aktører og myndigheter er ansvarlige for at miljømål nås, at miljøtilstanden ikke forverres, og at restaureringstiltak igangsettes. Vannregionmyndighetene har sammen med vannregionutvalget, sektormyndighetene og vannområdene gått gjennom påvirkningene, hvordan vi ligger an med miljømålsoppnåelse og gjennomføring av tiltak i vannregionen vår.

I vannregionen vår kommer vi til å prioritere å jobbe fram mot en vannforvaltningsplan og et tiltaksprogram som i størst mulig grad skal balansere ulike hensyn samtidig som lovbestemte krav skal følges. For å få til dette, ber vi alle høringsinstanser om å spille inn hvilke prioriteringer dere anser som viktigst for dere i arbeidet fram mot oppdatert og justert regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram.